

Jarosław Wąsowicz

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

SEKTOROWE ZRÓŻNICOWANIE WYDAJNOŚCI PRACY W POLSKIEJ GOSPODARCE

Wprowadzenie

Jedną z głównych determinant zmian zachodzących w strukturze gospodarki narodowej są zmiany struktury popytu wewnętrznego i zewnętrznego na produkty i usługi, a także zmiany relatywnej konkurencyjności poszczególnych sektorów gospodarczych. Czynniki te są z kolei uwarunkowane relacjami zachodzącymi pomiędzy tempem zmian wydajności pracy i zatrudnienia, decydującymi o chłonności zatrudnieniowej poszczególnych sektorów. Analiza kształtowania się określonych zmiennych makroekonomicznych w układzie sektorów i sekcji gospodarczych jest obarczona, tak jak w przypadku wielu innych zagadnień badawczych, problemami z osiągalnością jednolitych szeregów czasowych.

Źródłem danych statystycznych jest baza Eurostatu. Zakres czasowy analizy obejmuje lata 2004-2011. Wybór takiego okresu badawczego jest podyktowany dostępnością porównywalnych danych statystycznych. Szeregi czasowe zatrudnienia i wartości dodanej brutto w poszczególnych sektorach i sekcjach gospodarki zestawiono na podstawie rocznych danych statystycznych. Baza danych Eurostatu zawiera dane dotyczące tych dwóch zmiennych, w układzie kilku klasyfikacji sektorowych (m.in. w dziesięciu, dwudziestu jeden, trzydziestu ośmiu i sześćdziesięciu czterech sekcjach)¹. W niektórych badaniach dotyczących przeobrażeń strukturalnych gospodarki dokonuje się jej umownego podziału na dwa główne sektory, tj. sektor przemysłowy (obejmujący rolnictwo, rybo-

¹ Inna koncepcja przewiduje prezentację danych w układzie: sześciu, trzydziestu jeden i sześćdziesięciu sekcji. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.

łófstwo, przemysł i budownictwo) i sektor usługowy². Dla potrzeb analizy w niniejszej pracy dokonano podziału gospodarki na trzy sektory, tj. sektor rolniczy, sektor przemysłowy, sektor usługowy i odpowiadające im łącznie dwa dziesięcia jeden sekcji. Wnioski z analizy materiału empirycznego eksponują dodatkowo przeobrażenia zachodzące wewnątrz sektora usług, z uwzględnieniem usług rynkowych i nierynkowych.

Celem artykułu jest identyfikacja udziału poszczególnych sekcji polskiej gospodarki w produktywności globalnej, a także sektorowego zróżnicowania kierunków i dynamiki jej zmian.

W literaturze ekonomicznej prezentuje się rozmaite podejścia do definiowania i szacowania miar efektywności czynników produkcji, zaangażowanych w proces wytwórczy³. Produktywność pracy jest jedną z dwóch głównych, cząstkowych, miar produktywności, stosowanych w procesie oceny wyników ekonomicznych, relatywizującą wielkość wynikową produkcji do pojedynczego czynnika produkcji. Produktywność pracy jest stosowana do zilustrowania wydajności systemu gospodarczego, z którą przekształca on pracę w wynik ekonomiczny. Jest ona wyrażona jako stosunek miary wielkości produkcji do nakładu pracy i można ją zapisać w postaci następującej tożsamości⁴

$$\frac{Y}{N} = \frac{Y}{H} \times \frac{H}{N} \quad (1)$$

gdzie: Y – przyjęta miara wolumenu produkcji, N – liczba osób pracujących, H – liczba przepracowanych godzin.

W związku z tym, że dysponujemy danymi dotyczącymi udziału poszczególnych sekcji gospodarki w tworzeniu wartości dodanej brutto oraz danymi charakteryzującymi popytową stronę rynku pracy w postaci liczby przepracowanych godzin przyjęto, że produktywność pracy jest wyrażona w postaci ilorazu tych dwóch zmiennych.

Dążąc do rozwiązania problemu badawczego, analizie poddano materiał empiryczny, który pozwoli zweryfikować hipotezę badawczą odnoszącą się do relacji pomiędzy zmianami zatrudnienia i produktywności. Oczekuje się, że w badanym okresie sektory i sekcje o mniejszej produktywności pracy były

² *Ewolucja sektora usług w Polsce w latach 1995-2008*. Ministerstwo Gospodarki, Departament Analiz i Prognoz, Warszawa 2010, s. 5.

³ Zob. np. X. Li, D. Prescott: *Measuring Productivity in the Service Sector*. University of Guelph, March 27, 2009. <http://www.cthrc.ca>, s. 1-3.

⁴ *Ibid.*, s. 2.

głównymi sektorami absorbującymi zasoby pracy w Polsce. Dynamika przyrostów wydajności pracy, w tych sektorach i sekcjach jest znacznie mniejsza od dynamiki zmian zatrudnienia.

1. Determinanty zróżnicowania wydajności pracy w sektorach gospodarki i ich skutki

Wyniki badań empirycznych, których zakres przedmiotowy obejmuje związki pomiędzy rozwojem gospodarczym i strukturą zatrudnienia pokazują zróżnicowanie i wielokierunkowość przeobrażeń⁵. W świetle hipotezy W. Galensona, absorpcja zasobów pracy w przemyśle nie musi stanowić głównej determinanty wzrostu zatrudnienia i rozwoju gospodarczego, ale może nią być wzrost zatrudnienia w sektorze usług⁶. W badaniach empirycznych poświęcono wiele uwagi kwestii przyczyn relatywnie większej zatrudnialności w usługach. Wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia w sektorze usług, może być w szczególności rezultatem zmian elastyczności dochodowej popytu, czyli de facto zmian w strukturze konsumpcji, wynikających z kolei ze zmian w hierarchii potrzeb podmiotów gospodarujących⁷.

Podstawowych przyczyn rozwoju sektora usług i w rezultacie jego relatywnie większej absorpcji zasobów pracy upatruje się w dysproporcjach poziomu i tempa przyrostu wydajności pracy, istniejących pomiędzy sektorem przemysłu i sektorem usług. Zależności te zostały zidentyfikowane w 1967 roku przez Baumola⁸. Przewaga przyrostów produktywności pracy w sektorze przemysłowym w stosunku do sektora usług determinuje wzrost cen względnych świadczonych usług i w konsekwencji wzrost płac realnych, a także wzrost napływów zasobów pracy do sektora usługowego. Teoria opracowana przez Baumola zakłada, że w wyniku różnic w wydajności, jeśli względny poziom produkcji w przemyśle i usługach jest zachowany, wówczas coraz większa część zasobów pracy musi przepłynąć do sektora usługowego. W warunkach postępu technicz-

⁵ E. Dworak, A. Malarska: *Changes in Sectoral Structure of Employment in Poland in Comparison to the European Union*. Acta Universitatis Lodzianis, „Folia Oeconomica” 2010, nr 242, s. 7-29; D. Kotlorz: *Przeobrażenia struktur zatrudnienia w Polsce w okresie transformacji. Wybrane problemy*. Wydawnictwo Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach, Katowice 2004, s. 14-29.

⁶ Temu badaczowi przypisuje się dużą rolę w eksponowaniu znaczenia sektora usług w rozwoju gospodarczym. Ibid., s. 15.

⁷ A. D'Agostino, R. Serafini, M. Ward-Warmedinger: *Sectoral Explanations of Employment in Europe. The Role of Services*. European Central Bank. „Working Paper Series” No. 625 May 2006, s. 10.

⁸ Ibid.; zob. także: E. Appelbaum, R. Schettkat: *Are Prices Unimportant? The Changing Structure of the Industrialized Economies*. „Journal of Post Keynesian Economics” 1999, Vol. 21, s. 387-398.

nego w sektorze przemysłowym płace będą rosły. Jeśli płace wzrosną w tym samym stopniu w różnych sektorach gospodarki, jednostkowe koszty pracy, związane z produkcją towarów, pozostaną na stałym poziomie lub nawet mogą się zmniejszyć, ale jednocześnie będą gwałtownie rosnąć w sektorze usługowym (charakteryzującym się niższą produktywnością). Taki mechanizm doprowadzi do wspomnianego już wzrostu cen w sektorze usług. Badania przeprowadzone na próbie z lat 1970-1997 wykazały, że te kraje, które charakteryzowały się najniższym poziomem wydajności pracy w usługach, doświadczyły także najwyższych wzrostów stopy bezrobocia.

2. Zmiany dynamiki i struktury produktywności pracy w poszczególnych sekcjach

Wyniki analizy danych, pochodzących z lat 2004-2011 wskazują, że realna produktywność pracy w polskiej gospodarce rosła z roku na rok średnio o 1,5%. Jeśli przyjąć 2004 rok za rok bazowy, to w całym okresie, realna produktywność wzrosła o niecałe 11%⁹ (tabela 1). W kontekście umownego podziału gospodarki na trzy sektory, należy stwierdzić, że największy wkład do wzrostu globalnej produktywności pracy, w Polsce, w tym okresie, miał sektor przemysłowy. Średnie tempo wzrostu w tym sektorze ukształtowało się na poziomie niecałych 3% (w całym okresie nastąpił wzrost o ponad 21%). W badanym okresie usługi rynkowe były sektorem, w którym ukształtowała się najmniejsza dynamika wzrostu wydajności.

Jeśli zestawić dane o zatrudnieniu z danymi dotyczącymi produktywności, to okazuje się, że tempa wzrostu zatrudnienia i wzrostu wydajności pracy w przemyśle były zbliżone (21,7% wobec 21,2% – tabele 1 i 3). W sektorze przemysłowym największe wzrosty produktywności uzyskały następujące sekcje: zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze (43%), górnictwo i kopalnictwo (30%), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (ok. 31%).

W sektorze pierwszym (rolnictwo), zatrudnienie zmniejszyło się o blisko 18%, a produktywność w tym czasie wzrosła o 8%. W tym kontekście najgorsza relacja tych zmian ukształtowała się w sektorze usług rynkowych, w którym wzrost produktywności o 5% osiągnięto w warunkach wzrostu zatrudnienia o 30%. Nieco mniejsza dysproporcja ukształtowała się w usługach nierynkowych (łącznie wzrost wydajności o 9% uzyskano w warunkach wzrostu zatrud-

⁹ W cenach stałych z 2004 roku.

nienia o 17%). Wyniki oszacowań wskazują, że zmniejszenie się o blisko 18% zatrudnienia w rolnictwie, w latach 2004-2011, doprowadziło do wzrostu produktywności pracy o 8%. W rezultacie, rolnictwo jest sektorem, w którym z punktu widzenia relacji pomiędzy przyrostem zatrudnienia i przyrostem produktywności zaszły najkorzystniejsze przeobrażenia strukturalne.

Spośród wszystkich trzech sektorów w największym stopniu wzrósł udział przemysłu we wzroście produktywności pracy w polskiej gospodarce (2%). Jedyną sekcją, wchodzącą w skład sektora przemysłowego, której udział w globalnej produktywności uległ zmniejszeniu w latach 2004-2011 jest produkcja (0,8%). Spośród wszystkich sekcji sektora przemysłowego największy wzrost udziału w ogólnej produktywności krajowej nastąpił w budownictwie (2,2%). W okresie objętym analizą zmniejszył się także udział rolnictwa w ogólnej produktywności w kraju.

Istotne zmiany w relacjach pomiędzy zatrudnieniem i produktywnością zaszły także w poszczególnych sekcjach, wchodzących w skład sektora usług. W latach 2004-2011 w sektorze usług nierynkowych uzyskano prawie dwukrotnie większą dynamikę wzrostu produktywności pracy w porównaniu z usługami rynkowymi (9% wobec 5%). Wzrost zatrudnienia w usługach rynkowych ukształtował się na poziomie ponad 30%, a w usługach nierynkowych 17%.

Spośród wszystkich sekcji, wchodzących w skład sektora usługowego, najgorsze relacje pomiędzy zmianami produktywności i zmianami zatrudnienia ukształtowały się w informacji i komunikacji (20% spadek wydajności w warunkach wzrostu zatrudnienia o 45%), w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (4,5% spadek wydajności i wzrost zatrudnienia o 58%), a także w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (spadek wydajności o 3% w warunkach wzrostu zatrudnienia o 52%). Największe wzrosty produktywności uzyskano w: działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 42% przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia o 18%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 22% przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia o 56%), transporcie i magazynowaniu (wzrost o 21% w warunkach wzrostu zatrudnienia o 21%). W badanym okresie zmniejszył się udział obsługi rynku nieruchomości w globalnej produktywności pracy w polskiej gospodarce (1%).

Tabela 1

Realne tempo zmian produktywności pracy w poszczególnych sektorach i sekcjach polskiej gospodarki (rok poprzedni = 100, w %)

Sektory, sekcje	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Srednie tempo	2011/2004
Ogółem	-	100,0	101,4	101,9	100,0	103,5	101,3	102,2	101,5	110,7
Sektor I (rolniczy)	-	96,5	102,6	105,1	86,6	106,9	101,4	110,6	101,1	108,0
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	-	96,5	102,6	105,1	86,6	106,9	101,4	110,6	101,1	108,0
Sektor II (przemysłowy)	-	99,1	103,0	102,3	97,9	110,8	103,4	103,5	102,8	121,2
Górnictwo i kopalnictwo	-	103,5	96,5	97,4	115,7	99,6	109,2	106,4	103,9	130,3
Produkcja	-	96,4	103,5	101,1	98,1	112,8	98,0	106,1	102,1	116,0
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze	-	99,2	110,8	112,7	90,1	107,3	118,0	101,5	105,3	143,3
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność	-	96,2	94,7	109,1	106,1	112,1	107,8	102,5	103,9	130,7
związana z rekultywacją	-	96,2	94,7	109,1	106,1	112,1	107,8	102,5	103,9	130,7
Budownictwo	-	106,1	104,2	104,7	93,5	106,5	107,2	98,6	102,9	122,0
Sektor III (usługowy)	-	101,1	100,9	101,7	102,2	99,5	99,8	101,1	100,9	106,6
Usługi rynkowe	-	101,5	100,7	98,5	102,8	99,3	100,5	101,4	100,7	104,9
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych	-	101,9	103,7	94,4	100,4	106,0	104,1	100,7	101,5	111,1
i motocykli	-	101,9	103,7	94,4	100,4	106,0	104,1	100,7	101,5	111,1
Transport i magazynowanie	-	104,2	102,6	100,8	98,8	110,2	97,5	105,7	102,8	121,1
Zakwaterowanie i gastronomia	-	101,6	91,2	95,1	106,1	100,5	96,4	107,1	99,6	97,0
Informacja i komunikacja	-	99,0	85,0	94,6	108,5	96,3	95,9	100,7	96,9	80,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	-	96,5	97,2	115,0	113,1	72,1	114,3	100,7	100,2	101,2
Obsługa rynku nieruchomości	-	113,5	116,8	97,9	95,3	90,0	93,2	103,5	101,0	107,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,	-	99,8	98,4	100,5	113,8	94,5	91,2	98,7	99,3	95,5
Administrowanie i działalność wspierająca	-	90,6	111,5	108,8	104,6	104,4	99,7	101,9	102,9	121,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	-	136,5	86,4	106,7	108,9	100,4	97,8	105,5	105,1	142,0
Usługi nierynkowe	-	99,8	101,6	105,1	102,2	101,4	98,5	100,1	101,2	109,0
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia	-	100,9	102,6	103,5	103,5	102,8	96,7	96,1	100,8	105,9
społeczne	-	100,9	102,6	103,5	103,5	102,8	96,7	96,1	100,8	105,9
Edukacja	-	97,5	99,0	104,5	98,6	99,4	98,1	102,9	100,0	99,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	-	100,8	104,4	108,1	105,1	102,0	101,7	102,1	103,4	126,6
Pozostała działalność usługowa	-	88,5	88,2	117,3	99,7	95,3	100,0	99,7	98,0	86,8

Źródło: Oszacowanie na podstawie: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Tabela 2

Sektorowa struktura produktywności pracy w polskiej gospodarce (ceny stałe z poprzedniego roku, w %)

Sektory, sekcje	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011/2004
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sektor I (rolniczy)	5,1	4,6	4,3	4,3	3,7	3,6	3,7	4,0	-1,0
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	5,1	4,6	4,3	4,3	3,7	3,6	3,7	4,0	-1,0
Sektor II (przemysłowy)	30,9	30,8	31,4	31,8	31,7	32,6	32,2	33,1	2,1
Górnictwo i kopalnictwo	2,5	2,5	2,4	2,3	2,4	2,2	2,5	2,8	0,2
Produkcja	18,3	17,8	18,0	18,0	17,7	18,0	16,8	17,6	-0,8
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze	3,1	3,1	3,1	3,0	2,8	3,2	3,5	3,4	0,3
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	0,2
Budownictwo	5,8	6,3	6,7	7,4	7,7	8,1	8,1	8,0	2,2
Sektor III (usługowy)	64,0	64,6	64,4	63,9	64,6	63,8	64,1	62,9	-1,1
Usługi rynkowe	47,7	48,4	48,4	48,4	48,8	47,8	48,2	47,5	-0,1
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych i motocykli	18,5	18,8	18,8	18,3	18,3	18,8	19,4	18,8	0,3
Transport i magazynowanie	5,3	5,5	5,7	5,6	5,5	5,7	5,5	5,7	0,4
Zakwaterowanie i gastronomia	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	0,1
Informacja i komunikacja	4,6	4,3	4,1	4,0	4,1	4,1	3,8	3,6	-1,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4,2	4,4	4,6	5,3	5,3	3,9	4,4	4,4	0,2
Obsługa rynku nieruchomości	6,5	6,4	6,4	6,1	6,1	5,6	5,6	5,6	-0,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,	4,7	5,0	5,0	5,1	5,3	5,4	5,1	5,0	0,2
Administrowanie i działalność wspierająca	1,4	1,3	1,3	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	0,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,7	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,2
Usługi nierynkowe	14,3	14,1	13,9	13,6	13,9	14,1	14,1	13,7	-0,6
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	5,4	5,4	5,3	5,1	5,3	5,5	5,3	5,0	-0,3
Edukacja	5,2	5,1	5,0	4,8	4,8	4,9	4,9	4,8	-0,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3,7	3,6	3,7	3,6	3,8	3,8	3,9	3,8	0,2
Pozostała działalność usługowa	2,0	2,1	2,1	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	-0,3

Źródło: Ibid.

Tabela 3

Sektorowa struktura zatrudnienia polskiej gospodarki (w mln osób)

Sektory, sekcje	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011/2004
Ogółem	13,76	14,06	14,50	15,16	15,74	15,80	15,88	16,03	116,5
Sektor I (rolniczy)	2,47	2,43	2,28	2,22	2,20	2,10	2,04	2,03	82,3
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	2,47	2,43	2,28	2,22	2,20	2,10	2,04	2,03	82,3
Sektor II (przemysłowy)	4,00	4,15	4,38	4,68	5,00	4,89	4,76	4,87	121,7
Górnictwo i kopalnictwo	0,22	0,22	0,23	0,25	0,23	0,22	0,23	0,25	112,1
Produkcja	2,67	2,76	2,90	3,07	3,21	3,05	2,94	3,00	112,3
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze	0,17	0,18	0,17	0,16	0,17	0,19	0,18	0,18	102,6
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,14	0,15	0,16	0,16	0,17	0,16	0,15	0,16	115,2
Budownictwo	0,80	0,84	0,91	1,05	1,21	1,28	1,25	1,29	161,3
Sektor III (usługowy)	7,29	7,48	7,85	8,26	8,54	8,81	9,08	9,13	125,3
Usługi rynkowe	4,34	4,43	4,65	5,08	5,27	5,43	5,56	5,64	130,1
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych i motocykli	1,96	1,99	2,03	2,23	2,32	2,33	2,37	2,38	121,1
Transport i magazynowanie	0,73	0,76	0,82	0,85	0,89	0,88	0,87	0,89	121,5
Zakwaterowanie i gastronomia	0,23	0,25	0,27	0,29	0,31	0,33	0,35	0,35	151,8
Informacja i komunikacja	0,22	0,22	0,25	0,29	0,29	0,32	0,32	0,32	145,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,27	0,29	0,33	0,36	0,34	0,37	0,37	0,39	142,7
Obsługa rynku nieruchomości	0,15	0,14	0,12	0,13	0,14	0,16	0,17	0,17	116,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,	0,32	0,34	0,36	0,41	0,41	0,46	0,50	0,51	158,3
Administrowanie i działalność wspierająca	0,28	0,30	0,31	0,35	0,37	0,39	0,41	0,44	155,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,16	0,15	0,16	0,18	0,20	0,20	0,20	0,20	118,4
Usługi nierynkowe	2,74	2,81	2,92	2,93	3,03	3,13	3,24	3,22	117,3
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0,87	0,90	0,92	0,94	0,98	1,02	1,05	1,06	122,5
Edukacja	1,08	1,12	1,16	1,15	1,18	1,23	1,26	1,23	114,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,80	0,80	0,84	0,84	0,86	0,88	0,93	0,92	115,9
Pozostała działalność usługowa	0,21	0,23	0,27	0,25	0,25	0,26	0,28	0,27	129,1

Źródło: Ibid.

Podsumowanie

Analiza materiału empirycznego pozwoliła zweryfikować hipotezę badawczą, odnoszącą się do relacji pomiędzy zmianami produktywności pracy i zatrudnieniem, a także na sformułowanie istotnych wniosków związanych z problemem badawczym. Zarówno sektor usług rynkowych, nierynkowych, jak i wchodzące w ich skład sekcje, osiągają tempa wzrostu produktywności niewspółmierne do tempa wzrostu zatrudnienia. W rezultacie należy podkreślić, że wzrost udziału sektora usług w tworzeniu wartości dodanej brutto, w długim okresie w Polsce, odbywał się w mniejszym stopniu poprzez wzrost produktywności, a w większym poprzez wzrost zatrudnienia. Tempo przyrostów wydajności pracy i przyrostów zatrudnienia w przemyśle w latach 2004-2011, były względnie wyrównane. Relatywnie duży wzrost produktywności pracy, będący w dużej mierze skutkiem ograniczenia zatrudnienia, uzyskano w sektorze rolniczym. Usługi rynkowe są sektorem, w którym uzyskuje się najmniejsze przyrosty wydajności pracy.

Z szacunków wynika, że produktywność pracy w sektorze usług, wyrażona w jednostkach bezwzględnych, tj. w złotych w przeliczeniu na jedną przepracowaną godzinę, jest wyższa w porównaniu z produktywnością osiąganą w sektorze przemysłowym i jednocześnie niższa w porównaniu z sektorem rolniczym. Relatywnie wysoka dynamika przyrostów wydajności pracy w przemyśle powoduje, że zmniejsza się jej dystans do wydajności pracy osiąganą w usługach. Produktywność pracy osiąganą w sektorze usług nierynkowych, wyrażona w jednostkach bezwzględnych, stanowi mniej niż 50% wydajności w usługach rynkowych.

Ogólną konkluzję, z przeprowadzonej analizy danych statystycznych, można zawrzeć w stwierdzeniu, że największą chłonnością zatrudnieniową zasobów pracy w Polsce (wyrażoną zarówno w jednostkach bezwzględnych jak i miarach dynamiki), charakteryzują się sektory i sekcje o najniższych tempach przyrostu produktywności pracy.

SECTORAL DISPARITIES OF LABOUR PRODUCTIVITY IN THE POLISH ECONOMY

Summary

The paper focuses on the sectoral disparities of the link between changes in labour productivity and employment changes. It presents tendencies and features of the labour productivity dynamics in three sectors of the Polish economy. Labour productivity is one of the type of productivity which is mostly used for evaluating economic performance. Labour productivity growth is computed as gross valued added at constant prices divided by thousands of hours worked (in terms of the number of employees in total economy).